

Gemeente Brummen – Bijlage 1 Het familiegroepsplan (INT14.4238) behorende bij Beleidsregels Jeugdhulp

Het familiegroepsplan is in artikel 1.1 van de Jeugdwet gedefinieerd als: hulpverleningsplan of plan van aanpak opgesteld door de ouders, samen met bloedverwanten, aanverwanten of anderen die tot de sociale omgeving van de jeugdige behoren. In artikel 4.1.2 van de Jeugdwet is bepaald dat de jeugdhulpaanbieder of de gecertificeerde instelling bij het uitvoeren van artikel 4.1.1 en indien sprake is van vroegsignalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, als eerste de mogelijkheid biedt om, binnen redelijke termijn, een familiegroepsplan op te stellen. Op grond van artikel 2.1, onder g, van de Jeugdwet maakt het familiegroepsplan onderdeel uit van het gemeentelijk beleid.

Deze bepalingen zijn een uitvloeisel van het amendement Voordewind/Ypma (Kamerstukken II 2012/13, 33 684, nr. 83). Dit amendement beoogt ouders, familieleden en anderszins direct betrokkenen de mogelijkheid te geven om (ook in de preventieve fase) voor gedwongen of vrijwillige jeugdhulp mee te denken en te helpen aan een oplossing. Burgers zijn in veel gevallen zeer wel in staat verantwoordelijkheid te nemen voor problemen in eigen familie- of vriendenkring. Sociale samenhang draagt daarnaast bij aan het welzijn van kinderen. Door vormen van hulp van betrokkenen en steun uit directe kring kan bovendien uithuisplaatsing worden afgewend en wordt netwerkpleegzorg bevorderd. Een familiegroepsplan kan bijvoorbeeld binnen een wijkteam worden georganiseerd.

Indien het een machtiging of een voorwaardelijke machtiging betreft biedt de kinderrechter de kans voor het opstellen van een familiegroepsplan (artikel 6.1.10 van de wet).

Als er een familiegroepsplan is opgesteld, kan dit als hulpverleningsplan gaan gelden. Het gezin krijgt de regie over hun eigen problemen en oplossingen in eigen hand, het is hun eigen plan; met hulp vanuit hun eigen netwerk, eventueel aangevuld met vrijwilligers en noodzakelijke professionele hulp. De jeugdhulpaanbieder zal dan niet zelf weer een heel nieuw plan gaan opstellen. Wel kan het in de loop van het traject nodig blijken het plan te actualiseren. Het Team voor Elkaar zal dat dan bij de opstellers van het familiegroepsplan aan moeten kaarten

Het familiegroepsplan speelt zoals vermeld ook een rol in het gedwongen kader. De beschrijvingen in deze beleidsregels (zie 4.3 en 4.5) omtrent het familiegroepsplan betreffen echter alleen het vrijwillig kader van jeugdhulp.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 wettelijk verplicht burgers te faciliteren bij het maken van een familiegroepsplan: een plan van aanpak opgesteld door de ouders, samen met hun familie en anderen uit hun sociale kring. Dit plan wordt getoetst door de professional in het Team voor Elkaar die toegang verleent. De wet noemt in artikel 4.1.2. het familiegroepsplan als een stap in het hulpverleningsproces van de jeugdhulpaanbieder voorafgaande aan start van het professionele jeugdhulptraject.

Wat staat er in de Jeugdwet

De Jeugdwet beoogt dat gezinnen zoveel mogelijk zelf en met steun van hun netwerk problemen voorkómen en aanpakken. De bedoeling is dat ouders en jeugdigen versterkt worden in hun eigen kracht en zoveel mogelijk zelf de regie houden wanneer zij kampen met problemen. Het familiegroepsplan is daarbij een belangrijk instrument. De Jeugdwet bepaalt dat bij hulp bij vroege signalering van problemen, bij verlening van jeugdhulp en bij de uitvoering van kindbescherminingsmaatregelen en jeugdreclassering gewerkt wordt op basis van een hulpverleningsplan. Dat kan het eigen plan van ouders zijn dat zij samen met hun sociale netwerk opstellen, het familiegroepsplan, of het kan een onderdeel zijn van dit plan.

De Jeugdwet schrijft niet voor hoe het opstellen van een familiegroepsplan dient te gebeuren: het is 'vormvrij'. Ook staat niet vast hoe vaak een familiegroepsplan gemaakt kan worden. Het

opstellen van een familiegroepsplan hoeft niet een eenmalige gebeurtenis te zijn, maar het kan herhaald en bijgesteld worden. Het is niet verplicht om opnieuw een familiegroepsplan op te stellen bij de start van een ondertoezichtstelling (Ots), wanneer in het vrijwillige kader al eens een familiegroepsplan gemaakt is. De gezinsvoogd kan echter wel het eerder gemaakte familiegroepsplan erbij pakken en samen met het gezin bekijken of en zo ja hoe het eerdere familiegroepsplan aangepast moet worden. In dat geval bepaalt de gezinsvoogd aan welke eisen het plan moet voldoen. Ook wanneer duidelijk is dat (aanvullende) professionele hulp nodig is, kan de hulpverlener wederom samen met het gezin kijken in hoeverre de regie zoveel mogelijk bij het gezin kan blijven en welke rol het sociale netwerk kan spelen.

De Jeugdwet geeft een aantal uitzonderingen waarin ouders en jeugdige geen gelegenheid krijgen om eerst een familiegroepsplan te maken, namelijk wanneer:

- Een gecertificeerde instelling jeugdreclassering uitvoert. Reden: er is sprake van een door de rechter opgelegde maatregel wegens het plegen van een strafbaar feit. Het is geen hulp waar een familiegroepsplan behulpzaam bij kan zijn.
- Een gecertificeerde instelling de voogdij uitoefent nadat het gezag van de ouders is beëindigd. Reden: als het ouderlijk gezag is beëindigd, dan zijn de ouders uiteraard nog steeds de biologische ouders, maar ze kunnen daaraan geen rechten meer ontlenen, bijvoorbeeld om een familiegroepsplan te organiseren.
- Het opstellen van een familiegroepsplan de belangen van de jeugdige schaadt, bijvoorbeeld door een concrete bedreiging van de veiligheid of ontwikkeling van het kind. Reden: als een professional ernstige onveiligheid (bijv. seksueel misbruik, ernstige verwaarlozing of mishandeling) constateert bij een kind, dan heeft het gezin blijkbaar zelf niet voldoende in die veiligheid kunnen voorzien. Veiligheid voor het kind is dan de eerste prioriteit. Een familiegroepsplan hoeft ook niet opnieuw opgesteld te worden wanneer een gecertificeerde instelling de ondertoezichtstelling uitvoert en er al een plan is gemaakt in het vrijwillig kader. Een familiegroepsplan moet namelijk niet bureaucratisch gaan werken.

Ook is de uitvoering van een familiegroepsplan begrensd door het professionele kader op grond van de te hanteren professionele standaard als bedoeld in artikel 453 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, artikel 4.1.1, tweede lid, juncto 4.1.5, eerste lid, van de Jeugdwet en de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze eisen zijn geoperationaliseerd in het Kwaliteitskader van het Besluit Jeugdwet. De professional zal dus vanuit zijn beroepsuitoefening moeten toetsen of hij uitvoering kan geven aan het familiegroepsplan en daarover in gesprek moeten gaan met betrokkenen, met als ondergrens de veiligheid en gezonde ontwikkeling van de jeugdige.

Ondersteuning bij opstellen familiegroepsplan

Belangrijk is voor ogen te houden dat er geen sprake is van “one size fits all”. Het kan nodig zijn op verschillende manieren het opstellen van het familiegroepsplan te faciliteren. Belangrijke factoren hierin zijn:

- de wensen van het gezin: hoe willen en kunnen zij het familiegroepsplan vormgeven en wie hebben zij daar bij nodig?
- het vertrouwen dat een gezin wel of niet heeft in een professional die hen ondersteunt bij een familiegroepsplan. Bijvoorbeeld, gezinnen met een langdurige hulpverleningsgeschiedenis hebben mogelijk meer vertrouwen in een onafhankelijke coördinator dan in een professional uit een instelling die zij al kennen.
- de aard en ernst van de problemen in het gezin: bij ernstige of complexe problemen hebben ouders wellicht meer ondersteuning nodig om een familiegroepsplan op te stellen dan bij lichte problemen. En bij omstandigheden die een bedreiging voor de ontwikkeling van een kind vormen is het nodig dat

professionals de veiligheid van een kind in de gaten houden een vinger aan de pols houden of het familiegroepsplan voldoende is.

Ook als ouders afzien van het maken van een familiegroepsplan, is het mogelijk dat de deskundige samen met hen kijkt naar de mogelijkheden die ouders zelf en hun netwerk hebben om de problemen aan te pakken. In dat geval is het familiegroepsplan ingebed in het handelen van de hulpverlener.